

Zápis z jednání Etického panelu ČT 14. 8. 2024

Etický panel České televize dne 14. 8. 2024 projednal změnu Jednacího řádu Etického panelu a jeden případ dle podkladů zaslaných generálním ředitelem České televize, Mgr. Janem Součkem.

Etický panel České televize jednal ve složení Mgr. Alžběta Bajgartová, Mgr. Jan Hanák, MUDr. Michal Sojka a JUDr. Maxim Tomoszek, Ph.D. (předseda). Panel nejprve projednal změny v jednacího řádu Etického panelu ČT a jednomyslně je schválil v navrženém znění v usnesení č. 4/2024.

Poté panel přistoupil k projednání zadání Generálního ředitele ČT ze dne 19. 7. 2024. Případ a na něj navazující otázky byly v podkladových materiálech zaslaných generálním ředitelem ČT vymezeny takto:

„Vážení členové Etického panelu,

Česká televize v publicistickém pořadu Reportéři ČT postupně odvysílala sérii tří reportáží, které na sebe tematicky navazují. Nejprve dne 24. dubna 2023 reportáž „Milionáři ve Špindlu“, dále pak 15. ledna 2024 reportáž „Poklad z rybníka“ a nakonec dne 19. února 2024 reportáž „Starosta a akcionář“.

Ústředním tématem reportáží je problematika tzv. náhradních restitucí a spekulace s pozemky, které jsou státem v rámci těchto restitucí vydávány restituentům. Reportéři Jana Neumannová a Ondřej Golis popsali několik případů, ve kterých figuruje v roli podnikatele zaměřeného na tento typ obchodů společnost Statek Velká Chuchle, a.s.

Zástupce této společnosti, předseda správní rady JUDr. Jiří Hermann po odvysílání v pořadí druhé reportáže zaslal dne 19. února 2024 do České televize stížnost, ve které tvrdí, že autoři obou reportáží porušili Kodex ČT, reportáže byly dle jeho názoru neetické, nevyvážené, manipulativní, a poškodily dobré jméno společnosti Statek Velká Chuchle a.s. Ve čtyřech bodech této stížnosti pak odkazuje na konkrétní porušení jednotlivých článků Kodexu (viz stížnost v příloze).

K obsahu stížnosti postupně vypracovali svá stanoviska redakce zpravodajství, právní útvar a vedoucí Kanceláře generálního ředitele, do jehož kompetence spadá činnost Diváckého centra, kam byla primárně stížnost směřována. Tato stanoviska se ale v pohledu na daný problém částečně rozcházejí. Přestože nakonec stěžovatel obdržel od Diváckého centra odpověď, ve které Česká televize připustila určité pochybení s tím, že vedení zpravodajství v tomto ohledu poučilo autory reportáže, stěžovatel setrval na požadavku prošetření celé záležitosti, konstatování porušení Kodexu ČT a na omluvě společnosti, kterou zastupuje.

Z tohoto důvodu jsem se tedy rozhodl obrátit na Etický panel ČT s následujícím zadáním:

- Dostali podle názoru Etického panelu hlavní aktéři v obou reportážích dostatečný a časově vyvážený prostor k tomu, aby zazněla jejich stanoviska? Byly reportáže nestranné?

- Mělo vypuštění stěžovatelem citované věty podle názoru Etického panelu zásadní vliv na celkové vyznění reportáže „Milionáři ze Špindlu“ a došlo tak ke zkreslení popisovaného případu?

- Byla daná problematika vydávání náhradních pozemků státem v rámci restitucí a následného obchodování s nimi dle názoru Etického panelu zpracována autory tak, aby divákům poskytli ucelený a pravdivý obraz skutečnosti?

- Byl dle názoru Etického panelu stěžovatel seznámen ze strany autorů dopředu s kritickou podstatou reportáže?

- Postupovali autoři reportáží při jejich zpracování v souladu s Kodexem ČT (zejména pak s ohledem na článek 5.6, 5.7, 5.8 a 5.9)?"

K zadání Generálního ředitele ČT byly přiloženy tyto přílohy:

Přílohy:

- reportáž „Milionáři ze Špindlu“ 24. dubna 2023 - Reportéři ČT
- reportáž „Poklad z rybníka“ 15. ledna - Reportéři ČT
- reportáž „Starosta a akcionář“ 19. února - Reportéři ČT
- stížnost J. Hermanna
- vyjádření redakce
- stanovisko právního útvaru
- stanovisko vedoucího Kanceláře GŘ
- odpověď Diváckého centra
- odvolání J. Hermanna - emailová komunikace

Projednání předložených otázek Etickým panelem ČT

Výsledkem jednání bylo následující usnesení schválené jednomyslně všemi přítomnými členy Etického panelu ČT:

Usnesení č. 5/2024:

Při zpracování reportáží ze dne 24. dubna 2023 s názvem „Milionáři ve Špindlu“, ze dne 15. ledna 2024 s názvem „Poklad z rybníka“ a ze dne 19. února 2024 s názvem „Starosta a akcionář“ nedošlo k porušení Kodexu ČT.

Odůvodnění:

Při projednávání zadání generálního ředitele ČT vycházel Etický panel ze zaslaných podkladových materiálů. Postupně se zabýval všemi pěti otázkami, které byly v zadání formulovány. Odůvodnění přijatého usnesení je proto rovněž členěno ve vztahu k těmto pěti otázkám.

K otázce č. 1 (Dostali podle názoru Etického panelu hlavní aktéři v obou reportážích dostatečný a časově vyvážený prostor k tomu, aby zazněla jejich stanoviska? Byly reportáže nestranné?)

Z poskytnutých podkladových materiálů je patrné, že hlavním aktérům byl nabídnut dostatečný a vyvážený prostor. Rozsah, ve kterém ho využili, samozřejmě závisí do značné míry na vůli aktérů se k tématu reportáže vyjádřit a byl reflektován ve výsledné reportáži.

Při hodnocení nestrannosti zkoumaných reportáží vycházel Etický panel ČT z ustanovení čl. 5 odst. 6 Kodexu ČT: „Ve zpravodajství a aktuální publicistice Česká televize dbá na přesnost a nestrannost spočívající především ve zjišťování a ověřování skutečnosti.“ Z poskytnutých podkladových materiálů, včetně reportáží samotných, dospěl Etický panel ČT k závěru, že při zpracování reportáží postupovali jejich autoři tak, že u respondentů zjišťovali a ověřovali relevantní skutečnosti, a že skutečnosti prezentované v reportážích představují v maximální míře dané rozsahem zjištěných informací objektivní, tj. nestranný obraz skutečnosti ve smyslu čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT.

V návaznosti na první otázku dospěl Etický panel ČT k závěru, že nedošlo k porušení Kodexu ČT.

K otázce č. 2 (Mělo vypuštění stěžovatelem citované věty podle názoru Etického panelu zásadní vliv na celkové vyznění reportáže „Milionáři ze Špindlu“ a došlo tak ke zkreslení popisovaného případu?)

Etický panel ČT při odpovědi na otázku č. 2 vycházel z obecného principu, že respondent nemá nárok na zveřejnění svého plného, tedy nezkráceného vyjádření. To platí i v případě, že respondent nevyužije možnosti reagovat na kameru a poskytne pouze velmi stručné písemné vyjádření. Zároveň však při krácení nesmí dojít ke zkreslení popisovaného případu tím, že by byly zamlčeny důležité informace nebo potlačeny podstatné aspekty případu (čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT). Při hodnocení vypuštění konkrétní věty z konkrétního vyjádření respondenta v reportáži s názvem „Milionáři ve Špindlu“ bylo pro závěr Etického panelu zásadní, že vypuštěná věta se netýká podstaty reportáže, kterou bylo vydávání náhradních pozemků státem v rámci restitucí a následného obchodování s nimi.

Vypuštěná věta navíc nebyla dostatečně určitá a žádala by si podrobnější vysvětlení a reakci dalších aktérů a vyjádření odborníků na danou problematiku, což z hlediska tématu reportáže nedávalo smysl a odklánělo by to celkové zaměření reportáže od její podstaty (restituce a obchodování s náhradními pozemky). Etický panel ČT rovněž zohlednil skutečnost, že informace relevantní pro podstatu reportáže v pořadu zazněly. Z hlediska problematiky zpracované v reportáži bylo podstatné, že výpověď z nájemní smlouvy byla důsledkem neplacení nájemného, a že tedy nešlo o šikanu nájemce. Podrobné zkoumání jednání o prodloužení nájemní smlouvy z hlediska nabídnutých podmínek pronájmu by nic nezměnilo na závěru, že k dohodě nedošlo, a proto byla smlouva vypovězena.

Etický panel ČT tedy po zhodnocení podkladových materiálů dospěl k závěru, že vypuštění věty z vyjádření respondenta nemělo zásadní vliv na celkové vyznění reportáže a nedošlo tím ke zkreslení popisovaného případu.

K otázce č. 3 (Byla daná problematika vydávání náhradních pozemků státem v rámci restitucí a následného obchodování s nimi dle názoru Etického panelu zpracována autory tak, aby divákům poskytli ucelený a pravdivý obraz skutečnosti?)

Při odpovědi na otázku č. 3 vycházel Etický panel ČT z ustanovení čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT: „Česká televize je při získávání a zpracovávání informací plně podřízena imperativu zjistit a divákům zprostředkovat pravdivý obraz skutečnosti a v případech, kdy to pro nemožnost opatřit si všechny informace není beze zbytku uskutečnitelné, postupovat s cílem pravdě se maximálně přiblížit.“

Jak již bylo uvedeno v odůvodnění odpovědi na otázku č. 2, cílem reportáží bylo poukázat na problém vydávání náhradních pozemků státem v rámci restitucí a následného obchodování s nimi. Jde tedy primárně o problém na straně státu, který jako nepotřebné vydal náhradní pozemky, přestože už v době vydání nebo krátce poté se ukázalo, že pro stát potřebné jsou. Tato problematika je poměrně složitá, byla nicméně zpracována v maximální možné míře, dané rozsahem informací, které bylo možné si opatřit, s cílem se pravdě přiblížit. Reportáže výrazně přispěly k plnění úlohy ČT spočívající v informování o otázkách veřejného zájmu, o čemž ostatně svědčí i skutečnost, že mimo jiné i na základě zjištěných skutečností byly zahájeny procesní postupy podle příslušné právní úpravy.

Etický panel ČT proto dospěl k závěru, že reportáže byly zpracovány tak, aby divákům poskytly ucelený a pravdivý obraz skutečnosti v maximální míře dané rozsahem zjištěných informací, což naplnilo povinnosti plynoucí z ustanovení čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT.

K otázce č. 4 (Byl dle názoru Etického panelu stěžovatel seznámen ze strany autorů dopředu s kritickou podstatou reportáže?)

Při odpovědi na otázku č. 4 vycházel Etický panel ČT z ustanovení čl. 16 odst. 7 Kodexu ČT: „Respondent musí být v kritických reportážích ve zpravodajství a aktuální publicistice podrobně seznámen s podstatou reportáže, se všemi podstatnými výtkami, které byly proti němu jinými respondenty vzneseny nebo uvedeny na základě fakt. Respondent musí dostat možnost se ke všem podstatným výtkám vyjádřit.“

Etický panel ČT v první řadě zdůrazňuje, že Kodex ČT nevyžaduje, aby byl respondent seznámen s kritickou povahou reportáže, což ostatně ani v okamžiku přípravy reportáže nemusí být zřejmé, nýbrž s věcnou podstatou reportáže, tedy s tím, čeho se reportáž bude týkat. Z podkladů, které měl Etický panel ČT k dispozici, mimo jiné z e-mailů zaslaných respondentovi redakcí, jasně vyplývá, že respondent byl ze strany redakce prokazatelně seznámen s věcnou podstatou reportáže a s otázkami, jichž se reportáž bude týkat. Konkrétně šlo o postup státu při vydávání náhradních pozemků v rámci restitucí a následné obchodování s nimi.

Etický panel ČT tedy dospěl k závěru, že respondent byl prokazatelně a v souladu se zněním čl. 16 odst. 7 Kodexu ČT předem seznámen s podstatou reportáže.

K otázce č. 5 (Postupovali autoři reportáží při jejich zpracování v souladu s Kodexem ČT (zejména pak s ohledem na články 5.6, 5.7, 5.8 a 5.9)?)

Etický panel ČT při odpovědi na otázku č. 5 dospěl k závěru, že autoři reportáží při jejich zpracování dodrželi ustanovení čl. 5 odst. 6, odst. 7, odst. 8 a odst. 9 Kodexu ČT. Vzhledem k rozsahu těchto ustanovení a množství etických principů v nich obsažených nebyly hodnoceny všechny z nich, ale pouze ty, které byly relevantní z hlediska stížnosti podané respondentem (JUDr. Jiřím Hermannem, Ph.D.), která byla součástí podkladových materiálů poskytnutých spolu se zadáním. Zároveň Etický panel odkazuje na odůvodnění odpovědí na otázky 1, 2 a 3, které se rovněž týkají ustanovení čl. 5 odst. 6 a čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT (viz výše). Mimo již uvedené se Etický panel ČT zabýval následujícími výhradami plynoucími ze stížnosti respondenta:

Ve vztahu ke směřování hodnotících soudů a skutkových tvrzení Etický panel konstatuje, že respondent ve své stížnosti nespecifikoval, v čem přesně mělo spočívat nedostatečné oddělení hodnotícího soudu a skutkového tvrzení. Uvádí, že tvrzení, že se stát „lacino zbavil řady pozemků“, není pravdivé. Slovo lacino již ovšem vyjadřuje subjektivní pohled mluvčího hodnotící, zda určitá cena je vysoká nebo nízká. Toto tvrzení je tedy hodnotícím soudem, které má dostatečný základ v informacích prezentovaných v reportáži, za jakou cenu byly předmětné pozemky získány a za jakou částku byly prodány.

Dále respondent rozporuje vyjádření „zisk až 100 miliónů na úkor státu“. Neuvádí ovšem, proč je toto vyjádření nesprávné, nebo v čem porušuje Kodex ČT. Sama o sobě tato věta neimplikuje protiprávnost nebo nekalé jednání, pouze identifikuje subjekt, který musel vynaložit zmíněné finanční prostředky. Respondent ve své stížnosti prezentuje svou subjektivní interpretaci skutečností, které byly předmětem reportáže, avšak samotná skutečnost, že se respondentovi celkové vyznění reportáže nelíbí, nebo že s ním nesouhlasí, není v rozporu s Kodexem ČT. Totéž platí o výhradě týkající se vysvětlení restitučního procesu. Ten je podle názoru Etického panelu ČT v reportáži odborným expertem popsán dostatečně přesně a objektivně ve formě odpovídající typu pořadu a jeho očekávanému publiku. Rovněž není na místě výhrada respondenta, že autoři reportáže neuvedli, že stát nebo obce pozemky nakupují za ceny zjištěné znaleckými posudky. Tato informace je v reportážích opakovaně zmíněna.

Ve stížnosti bylo namítáno, že v reportáži nebyla společnost Statek Velká Chuchle, a.s., a její aktivity srovnány s jinými společnostmi, které se zabývají obchodováním s náhradními

pozemky. Stěžovatel však nevysvětlil, proč by mělo být obsahem reportáže srovnání s jinými společnostmi, které s náhradními pozemky obchodují, a jakou důležitou roli by srovnání v daném kontextu mělo plnit. Kodex ČT nevyžaduje, aby standardní součástí reportáží bylo srovnávání s jinými podobnými situacemi. Je však nutné podotknout, že pořad Reportéři ČT se v minulosti věnoval i jiným společnostem, které s restituovanými pozemky obchodují.

Nakonec se Etický panel ČT zabýval námitkou respondenta, že v reportážích jsou místo informací předkládány hodnotící soudy a je navozován dojem podezření, nelegálnosti, špatnosti. Reportáže však obsahují nejen hodnotící soudy, ale i skutkové informace. Hodnotící soudy v reportážích nenahrazují skutkové informace, ale představují hodnotící závěry formulované na základě prezentovaných informací, což je zcela v souladu s Kodexem ČT. Reportáž nenavozuje dojem nelegálnosti, protože výslovně uvádí vyjádření dr. Šťovíčka, že společnost podniká v souladu s právními předpisy a vytváří legálně zisk, a toto tvrzení není v rámci reportáže rozporováno. To, že divák může hodnotit jednání stěžovatele jako nemorální, může být legitimním výsledkem jeho vlastního hodnocení prezentovaných skutečností.

Po pečlivém zhodnocení všech relevantních námitek v kontextu ustanovení čl. 5 odst. 6, odst. 7, odst. 8 a odst. 9 Kodexu ČT dospěl Etický panel ČT k závěru, že autoři reportáží postupovali při jejich zpracování v souladu s Kodexem ČT.

Etický panel ČT, 14. 8. 2024

Předseda:

JUDr. Maxim Tomoszek, Ph.D.

Členové:

Mgr. Alžběta Bajgartová

Mgr. Jan Hanák

MUDr. Michal Sojka